

འུམ་མེད་སྤྱང་སྤྱོད་མ་གྱི་དཔལ་བོ་
བཀའ་ཁྲི་རྒྱལ་པོ་

(46)

ཆེད་བརྗོད།

༡། རྟེན་རྒྱུ་རང་པོའི་སྤྱི་ཚེད་ནང་མི་རབས་གསལ་སྤྱིང་འཕོ་འཁྱར་འགྲོ་བཞིན་པའི་སྐབས་འདིར། བློ་ལོ་ ༡༩༧༩ ལོ་ནས་ད་བར་བོད་ཆོས་
ཁ་གསུམ་གྱི་ཁྱོན་ལ་བསྟར་སྤྱིད་མི་རིཙ་དང་བཅས་པའི་བདེན་དོན་སྤྱད་རང་སྟོགས་སྒོ་གདོང་མཁན་རྒྱལ་གཅེས་དཔལ་པོ་དཔལ་མོ་འབྱུང་ཐུག་བརྩུ་གཉིས་ལྷག་
ཅུ་མི་གྱི་བཀོན་རྒྱུ་རྟེན་དང་། ལྷན་བཅུ་ལྟེ་ཆེད་དུ་མི་ཐང་གཡོན་རུ་དཔོན་གྱི་དཔལ་རྒྱུང་འདི་སྟོན་པ་ཡིན། མི་རབས་གསལ་བ་ཆོས་གཡོན་རུ་དཔོན་གྱི་
མཚན་པའི་དཔལ་པོ་དཔལ་མོའི་མཇེད་རྒྱུ་སྤྱིང་ལ་བཅངས་དེ་རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ཅུ་དོན་ཆད་དུ་རྒྱལ་གཅེས་ལྷག་བསམ་གྱི་སེམས་བསྐྱལ་ཐེབས་པའི་རི་
འདུན་ལྟུ་ལྟུ་དང་། དེ་བཞིན་ལྟུ་སྒྲིག་བྱེད་པོས་མཚན་འབྲེལ་ཡོད་ཆོས་ངལ་བ་དང་ལེན་གནང་འདུག་པར་རྗེས་སུ་ཡིད་རངས་དང་བཅས།

སྤྱི་བྱུང་འགན་འཛིན་འཇམ་དབྱངས་དོ་ཨྱེ་ནས། ༡༩༩༧ ཟླ་ཚེས་ལ།

ཕྱི་མཁའ་ལྷན་པུན་མོ།

वि.प्र.पा.

ཏྲ་བསམ་གྱིན་པ་དངོས་བྱུང།

འཇིག་རྟེན་མཁའ་ལྔ།

རབ་དཀར་དབང་ཕུག

ཐུང་ཅུ་འགོད་མཁན།

ཆེ་མིང་ཆེན་ལྷོན།

PREFACE

This book is dedicated to 1.2. million brave men and women of Tibet who died for the cause of our freedom since 1949. In the hope, that the true story of Yuru Pon will enkindle the patriotic feeling in the new generation of Tibet, we in this recall the deeds of this great hero.

Jamyang Dorjee, (Mr.)

Director, TIPA

COMPILED BY : Taksam Jinpa Ngodup
ARTBY : Rapkar Wangchuk
DATA ENTRY : Tsering Choedon

**Taksam Jinpa Ngodup
Rapkar Wangchuk
Tsering Choedon**

ལུ་མ་མེད་སྤྱང་སྤྱོད་སྤྱི་དཔལ་བོ་
གཤམ་རྒྱ་རྒྱ་རྒྱ་རྒྱ་

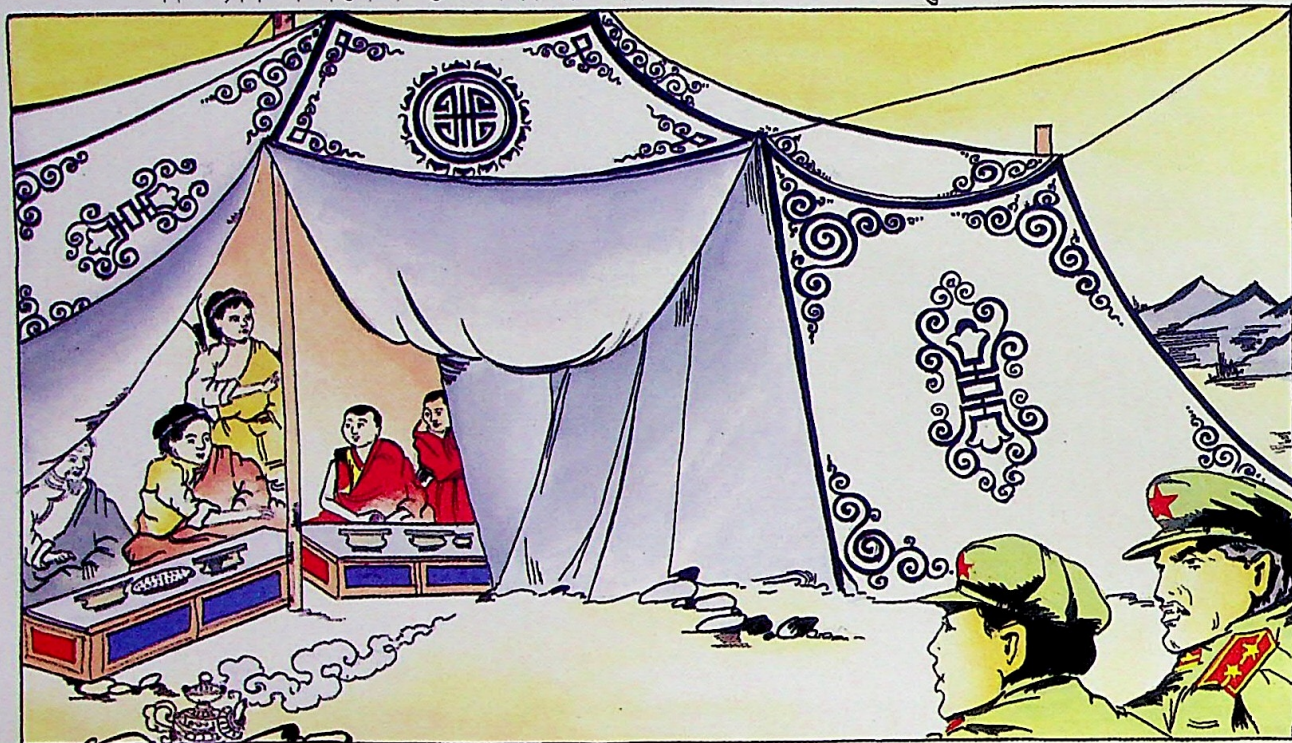
Juru bon

བྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ ཟླ་བོད་ལྷགས་སྟུག་རྒྱ་བ་ལའི་ཆོས་ལུ་ནིན་ ལ་ བོད་ས་ ལ་ ལྷོ་བས་མགོན་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་འི་སྐུ་ཡི་འབྲུང་ས་སྐར་དུས་ཆེན་བྱེད་པར་
 ཅན་དེར་ལེ་ཐང་བྱུ་གྱི་མཁན་པོ་སྐུ་ལ། དཔོན་ཁག་སེར་སྐུ་པོ་མོ་ཆང་མ་དགའ་འཛོམས་ཀྱིས་རི་ཆེན་སྐོམ་ར་ལ་བསངས་གསོལ་བཏང་བ།

In the year 1950, the Iron Tiger Tibetan year, the great abbots, Tulkus and the common people of
 Lihang gathered on mount Pomra to celebrate H.H.The Dalai Lama's Birthday.

དེ་དུས་མི་ཐང་བྱུང་གི་བྱ་མིའི་དམག་དཔོན་ཡི་ཉུ་དན་རྩོ་ཟེར་བ་དེས་དམག་མི་ཁ་ཤས་འཁྲིད་ནས་རི་ཆེན་སྒོ་མ་རར་ཡོང་སྟེ་དཀར་པོའི་སོ་དང་། མཚུ་མ་པའི་གཞིང་བསྟན་ནས་གཡོན་རུ་དཔོན་ཡ་བྱ་མིའི་གོ་གནས་དང་ཐོག་རྩ་ཡང་བཞེས་དགོས་པའི་མགོ་སྟོར་བསྟུ་འཁྲིད་ཀྱི་བྱ་ཐབས་སྟེ་ལ།

While the community is celebrating, Liu Dhebon, a Chinese army general of a garrison set up nearby Lithang arrived on mount Pomra with a small force. Wearing a pleasant expression with the pearl-white teeth gleaming forth a beautiful smile, he planned an attempt to lure Yuru Pon by offering to confer an official title and money.

ཁོར་ལི་ཐང་ཁྱུ་མེད་དམག་སྤྱི་མཉུ་རྒྱུ་རིན་གྱིས་དམག་མི་འབོར་ཆེན་འབྲིད་ཡོང་ནས་གཡོན་རུ་དཔོན་ལ་དམིགས་བཀའ་མི་མང་
ལ་ཡོད་པའི་སྒྲིམ་གྱི་གོ་ལག་དང་ཆོང་ཁྱལ་བརྩས་ནས་ཁྱིམ་མེད་ལ་ཕྱིས་སྒྲོད་དགོས་པའི་བཅན་དབང་གི་མཐའ་ཆོག་བསྒྲགས།

Then in the year 1954, Miu Turin, an army commander from the plains arrived with a huge force and demanded that Yuru Pon collect the weapons and levy tax on the people. And also demanded that these be submitted to the Chinese government.

གཡོན་རུ་དཔོན་གྱིས་མཐའ་ཚིག་དེར་ཁས་ལེན་ཅ་བ་ནས་མ་གནང་བ་མ་ཟད། རྒྱ་མི་ཚོར་དྲགས་ཚེན་ཞི་དྲག་གནང་གི་ཡོད་གཤིས། རྒྱ་མི་ཚོས་
 དམག་སྲིད་ལྷན་ཁང་དུ་ཚོགས་འདུ་ཚོགས་ཏེ་ལས་དོན་དེའི་སྐོར་ལག་ལེན་བཟུང་རྒྱུར་བསམ་ངན་སྦྱོར་རྒྱུ་གྱི་འཆར་གཞི་བཀོད།

Yuru Pon completely refused to fulfill their demand. Moreover he was ever cautious and suspicious towards the Chinese. Then the Chinese generals gathered at a meeting at their Defence Department and devised destructive plots.

མེ་ཁུ་ཁུ་རིན་ནས། ཡོག་སྤྱོད་པ་ཐ་དཔོན་ཆོ་ཐུགས་སྤྱོད་སྤྱོད་གཏོང་སྤྱོད་སྤྱོད། ཐུན་ལ་དམག་མི་འབོར་ཆེན་བཏང་དེ་གཡོན་ཅུ་དཔོན་ཁོ་བས་ད་ན་བཟོད་
པ་དང་། མིའུ་དན་སྤྱོད་ནས་ད་ག་རང་རིད། ཅེས་ལན་བརྒྱབ་སྤྱོད་མ་ཐག་དམག་མི་འབོར་ཆེན་ལུགས་ཐག་འཐུང་འགག་དུ་འཇུབ་འགག་ལ་བཏང་བ།

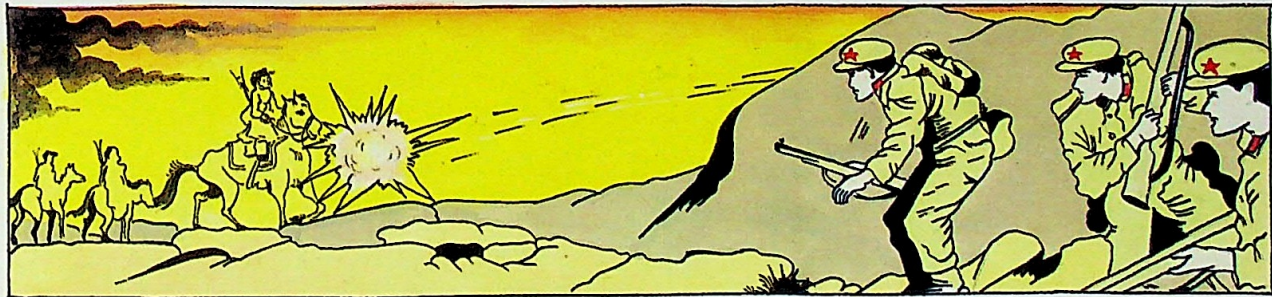
Miu Turin invited the reactionary lamas and chieftains to a feast. Firstly, he ordered that a huge force be sent to assassinate Yuru Pon. Liu Dhebon supported the stand. They then ordered an huge force to wait in ambush on the narrow path of Chak-ta Thran-gbag.

མེད་ཀྱི་འཕྲིན་ནས། རྒྱ་སྐད་དཔོན་ཁག་ནམ་པ་དེ་རིང་གསོལ་ཆོག་ལ་གདན་འདྲིན་ཞུས་པ་ནི་གལ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། བྱིན་ནས་
པར་ཡོད་པའི་གོ་ལག་གྲུང་ཁྱིན་ཏེ་ལ་ཅེས་སྒྲོན་མ་བྱས་ན་བྱིན་རང་ཆེད་ཆོ་སྤྲོད་ཆེད་ལག་པར་ཡོད་བཞིན་པ་དང་། དཔོན་འཇམ་དབྱངས་ནས། དེ་ནི་
ཏ་ཅང་ཁག་པོ་རེད། རྒྱ་དཔོན་ཆོ་དགོངས་པ་བཞེས་གསུངས་པ་དང་། ཆང་མས་དེ་དངོས་གནས་ཁག་པོ་རེད། ཅེས་གསུངས།

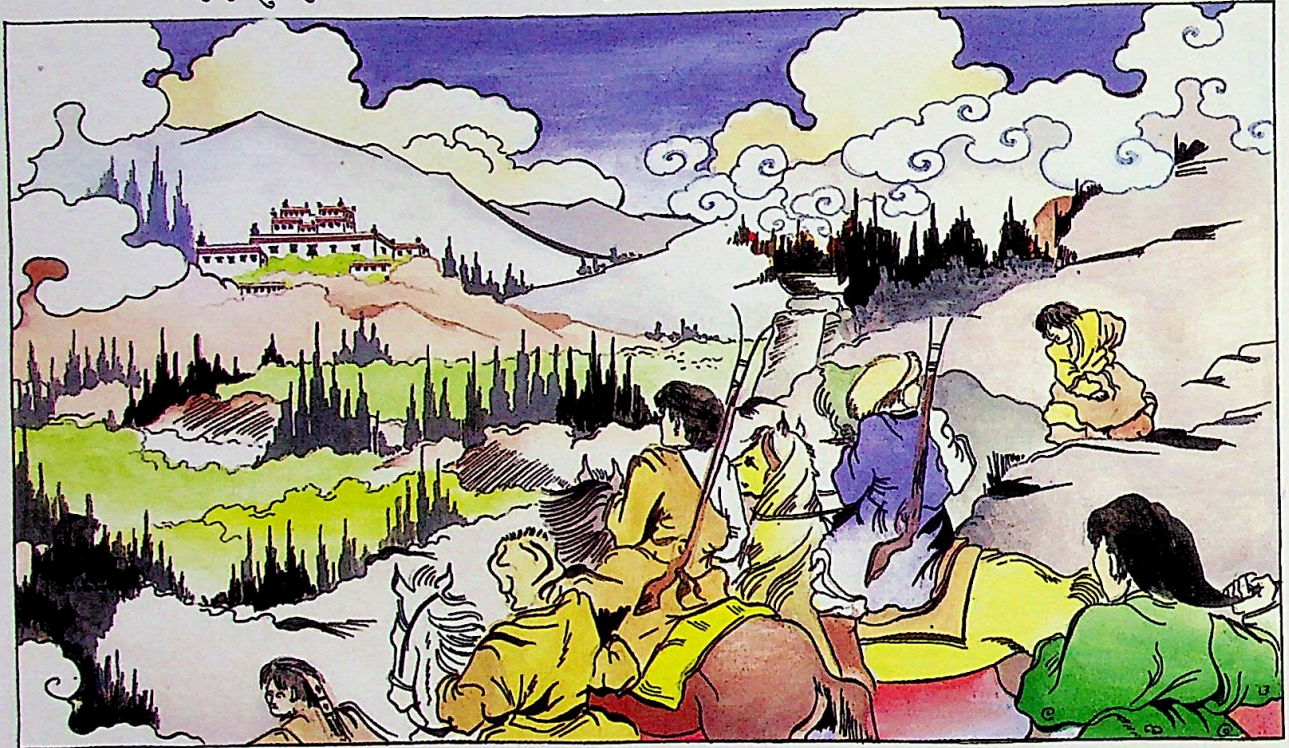
Miu Turin said, "The reason for inviting you to this feast is to make decisions on certain important issues. If you do not submit your arms to the Communist government, then you should be aware that your lives are in our hand." Nevertheless, Chief Jamyang said, "This is really difficult for us to accept. Every Lamas and chieftains must think deeply on it." To this all the lamas and chieftains replied the same saying, "Yes, this is indeed very difficult."

དེའི་དུས་གཡོན་རུ་དཔོན་ལི་ཁ་རྒྱུ་ཞེས་པའི་འབྲོག་སར་བཞུགས་ཡོད། དེ་ནས་དགོན་ཆེན་དང་གྲོང་ལ་ཕེབས་དུས་ལྷགས་ཐག་འཕྲང་འགག་ཅེས་པའི་
 ལམ་འཕྲང་དེ་བརྒྱད་ནས་འབྲུ་དགོས། དེ་ཉིན་རྒྱ་མིས་ལམ་འཕྲང་དེར་འཇམ་འགྲུགས་བརྒྱབ་ཀྱང་། གློ་རིགས་འཛོམས་པ་ཁོ་སྤྲོད་ཀྱང་
 མས་པ་ལས་གཞན་གློན་ཆ་བྱང་མེད།

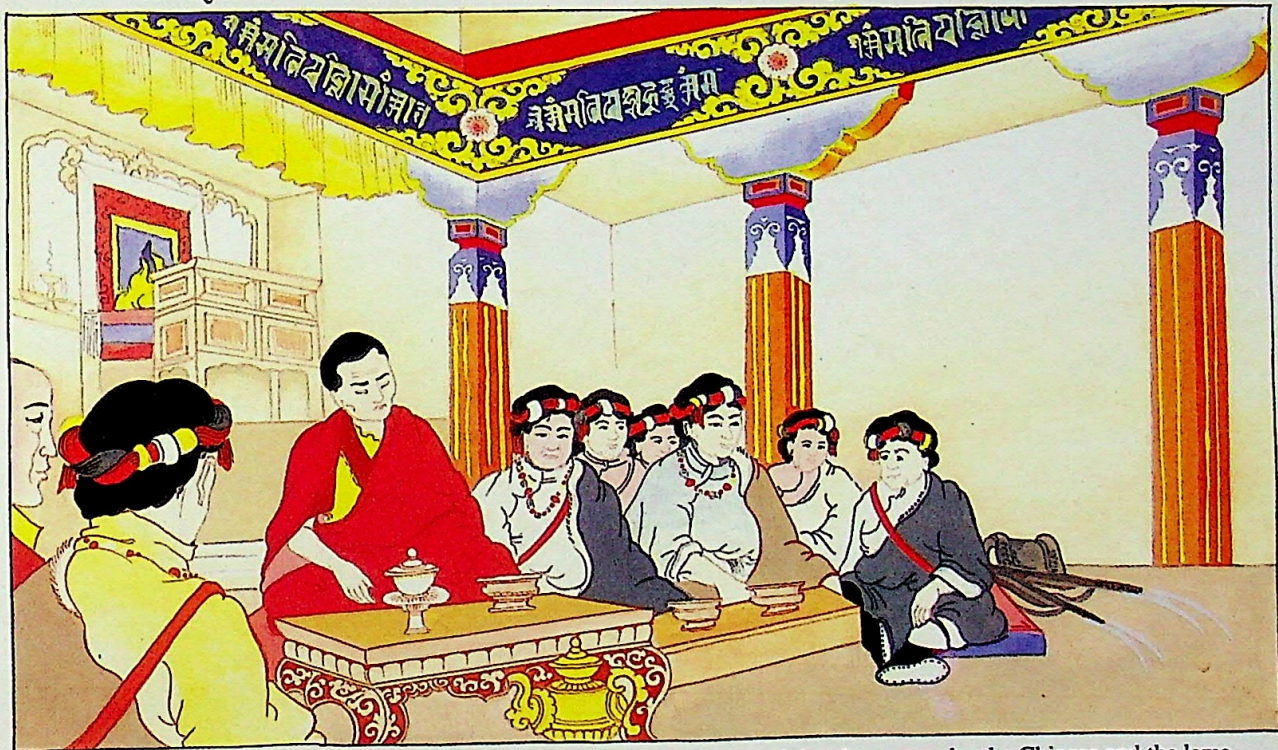
At that time Yuru Pon was residing in a nomadic region called Li-kha-chu. And since he passes by the narrow path of Chak-ta Thran-ghag whenever he returns to the big monastery and the town, the Chinese army waited in ambush that day. They exchanged little firing. And except for a minor injury to one of his companions Zompa, everyone was safe.

གཡོན་རུ་དཔོན་གྱི་ཁྱ་མིའི་པས་མ་ངན་སྒྱུར་རྩལ་གྱི་གདོང་རིས་དམར་ཇིན་དུ་གཟིགས་པར་བརྟེན་ཁྱ་མིས་མགྲོན་འབོད་ཞུས་པའི་སྒྲ་མ་ཨ་མགོན་དང་།
 ལྷ་ཤུལ་སྐུ་ལ་སྐུ་དབུས་པའི་དཔོན་ཁག་ཚུ་ཅི་འདྲ་ཞིག་ལྷུང་ཡོད་དམ་དགོངས་ཏེ་སྐྱགས་འཆབ་ངང་དགོན་ཆེན་དུ་ཕྱེས།

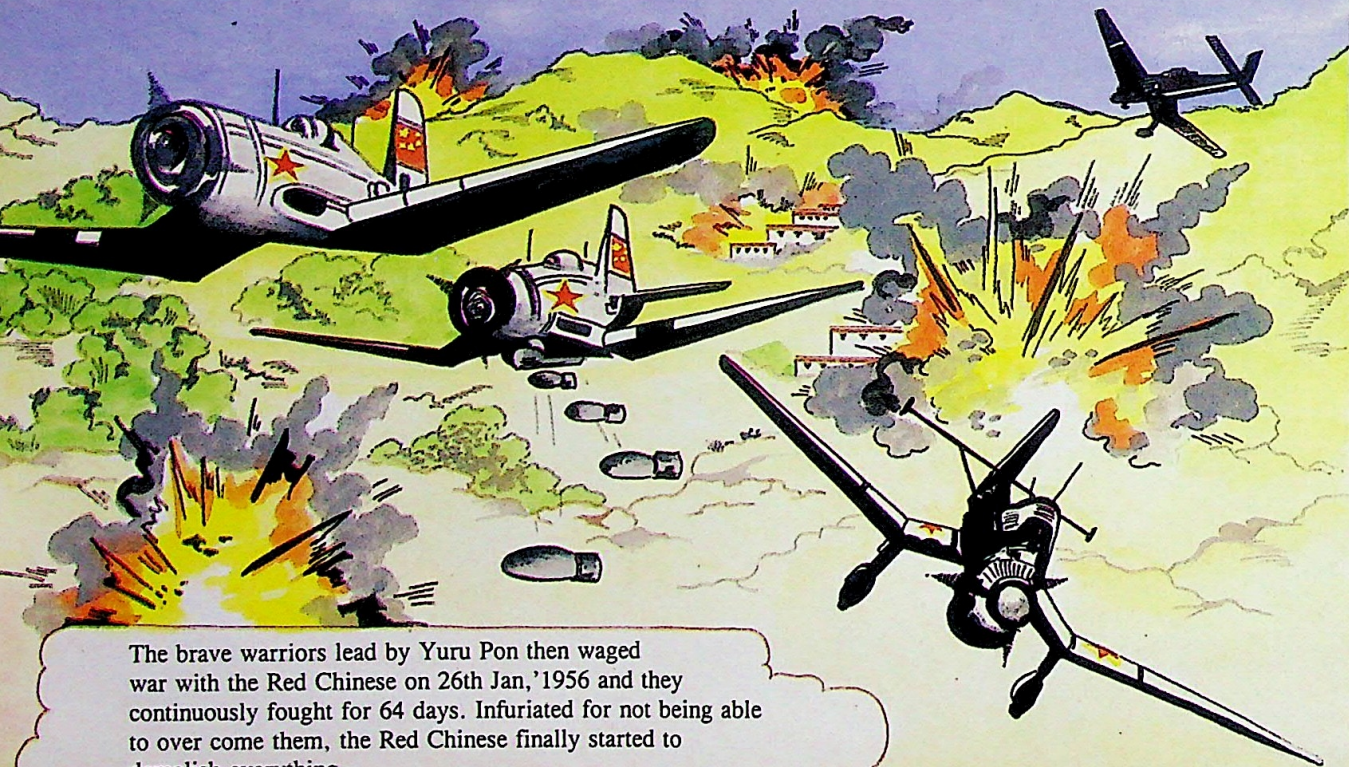
Yuru Pon enraged by the Chinese turned red. Seeing this Lama A-gon and Kya-shul Tulku who had attended the feast as a guest became worried. And with fears they went to the monastery.

གཡོན་རྩ་དཔོན་དགོན་ཆེན་དུ་འབྱོར་དེ་སྤྲིང་དཔོན་རྣམས་དང་སྐྱམ་མི་ཕྱེད་དཀློང་ལྷག་དུང་ནས་ཚང་མས་བསམ་པ་གཅིག་མཐུན་གྱི་སྒྲི་མིང་སྟོང་འཛིང་བུ་སྐྱུ་ལི་
སྤྲིང་ཆོད་དོན་ཆེན་དུག་བཞག་པ་དང་། གཡོན་རྩ་དཔོན་ལི་གསོན་གང་ལ་སྦྱག་ཀྱང་དགོན་པ་དང་ཁ་བྱུང་གྱི་མིན་པའི་དམ་བཅའ་བཞག་པ་རེད།

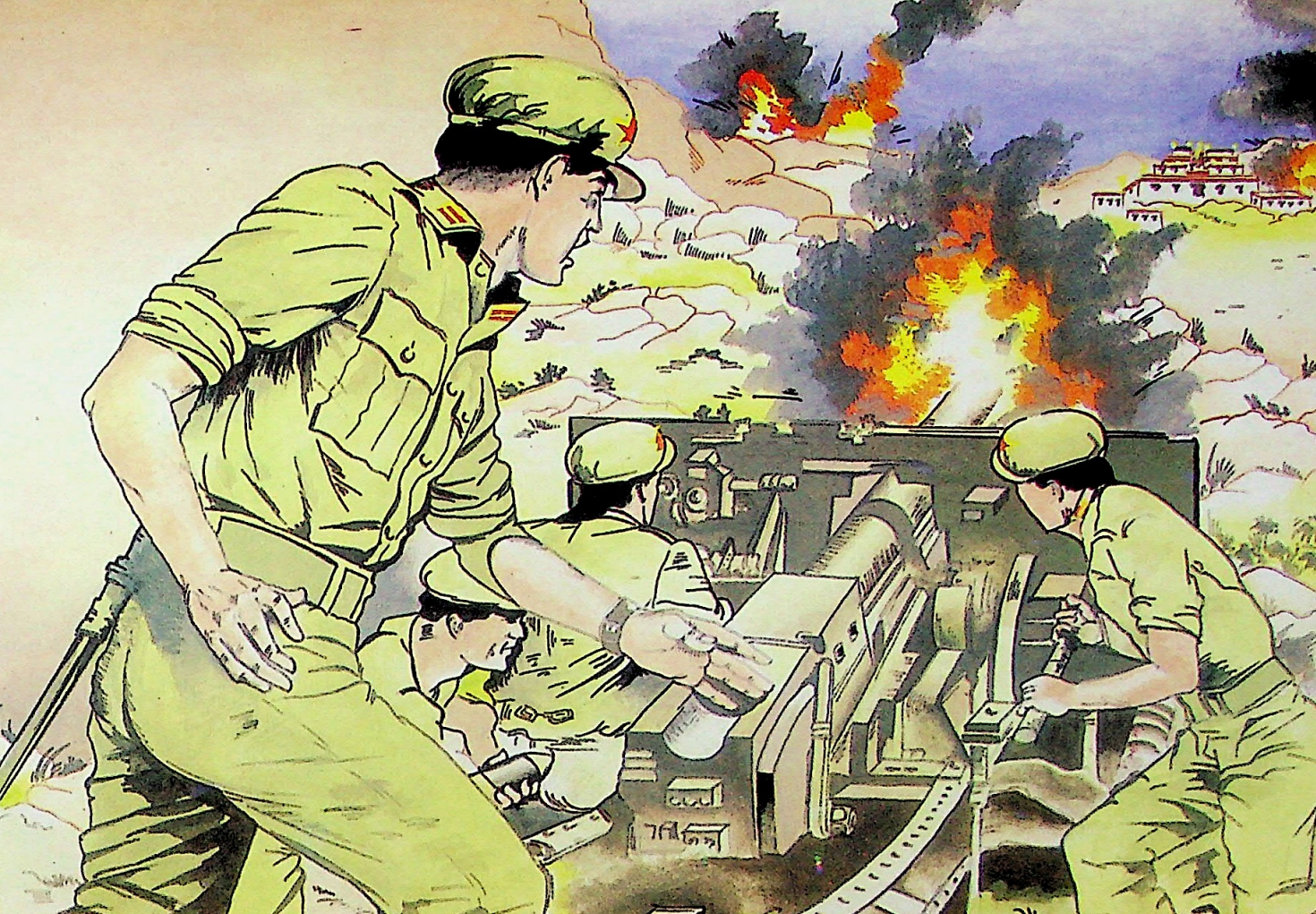

Yuru Pon on reaching the monastery, related the whole incidents and the plots set up by the Chinese and the lama and the cheiftains. Then they unanimously put forth a six-point agreement. Yuru Pon then took an oath pledging never to desert the monastery even at the cost of his life.

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༦ ལྷ་པོ་དང་པོའི་ཆོས་ ༢༩ ན་མ་དམག་འགོ་ཚུགས་ཏེ་ཉིན་གང་ས་དྲུག་ཅུ་རེ་བཞིའི
 རིང་གཡོན་དུ་དཔོན་གྱི་དབུས་པའི་དཔལ་པོ་ཆོས་ཀྱི་དམར་ལ་འཐབ་འཛིང་བྱས་པར་བཞེན་གྱི་
 མི་བྱ་ཐུག་ཏེ་གནམ་ས་གཉིས་ནས་གཏོར་བཙོས་བྱང་།

The brave warriors lead by Yuru Pon then waged war with the Red Chinese on 26th Jan., 1956 and they continuously fought for 64 days. Infuriated for not being able to over come them, the Red Chinese finally started to demolish everything.

གཡོན་རུ་དཔོན་གྱིས། དང་ཚོ་དགོན་པའི་ནང་ཨུ་རུ་གས་བརྒྱབ་ནས་བསྐྱད་ན་འཕྲོ་བརྒྱག་རེད་མོ་མོའི་དམག་སར་འགྲོ་ཞིག ང་ཚོའི་དགྲ་དོ་མ་རྒྱ་མི་
གུང་ཁྲན་རེད། བྱིད་ཚོས་རྒྱ་ཁོ་ལ་གཡོན་པའི་བར་དུ་ལེན་རོགས་སྐྱ་མཁུན། ཞེས་གསུངས།

Then Yuru Pon said, "It is of no use persistently staying fixed in this monastery. So better advance for the battlefield. Since communist China is our real enemy, you should all fight and seek revenge. This is my earnest plea."

ཁྱ་གན་ཚོ། ང་གཡོན་རུ་དཔོན་བསོད་ནམས་དབང་བྱལ་ཡིན། བྱིད་ཚེའི་དཔོན་མེའུ་ཀུའུ་རིན་ཡོང་ན་མ་གཏོགས། ང་སུ་ལའང་མགོ་སྐྱར་གྱི་མིན།

Bloody Chinese, I am Yuru Pon Sonam Wangyal. Unless your Chief Miu Turin arrives in person, I shall not surrender to anyone.

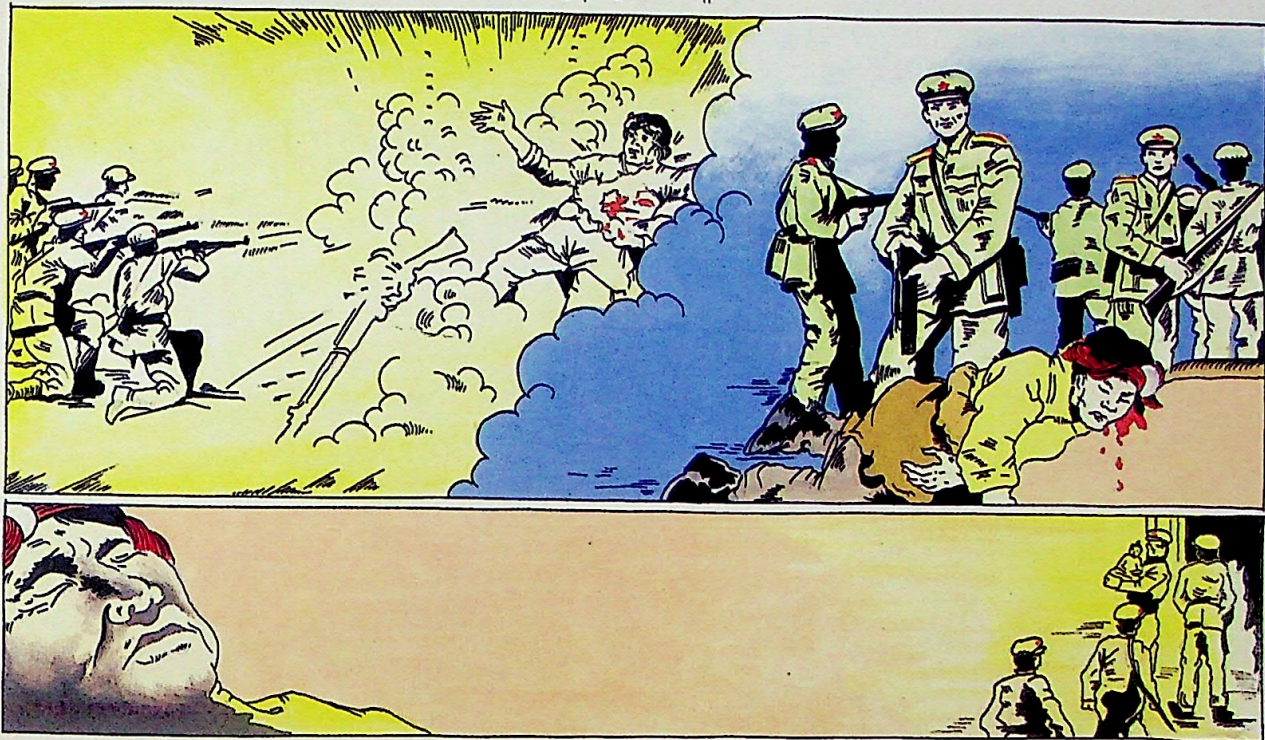

ད་རིས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཐབས་ལུག་བྱུང་བ་འདི་ཀྱ་མི་བྱེད་ཚོས་
 བཅོས་པ་ཞིག་རེད། ཁྱོད་མེད་ཀྱུ་རིན་གྱང་ཁྱེད་དང་གི་
 ཕ་བ་ནས་སྟོབ་ཐུབ་ཀྱི་མ་རེད། ཅེས་གསུངས་ཏི་
 ཀྱ་མིའི་དམག་དཔོན་བསང་པ་རེད།

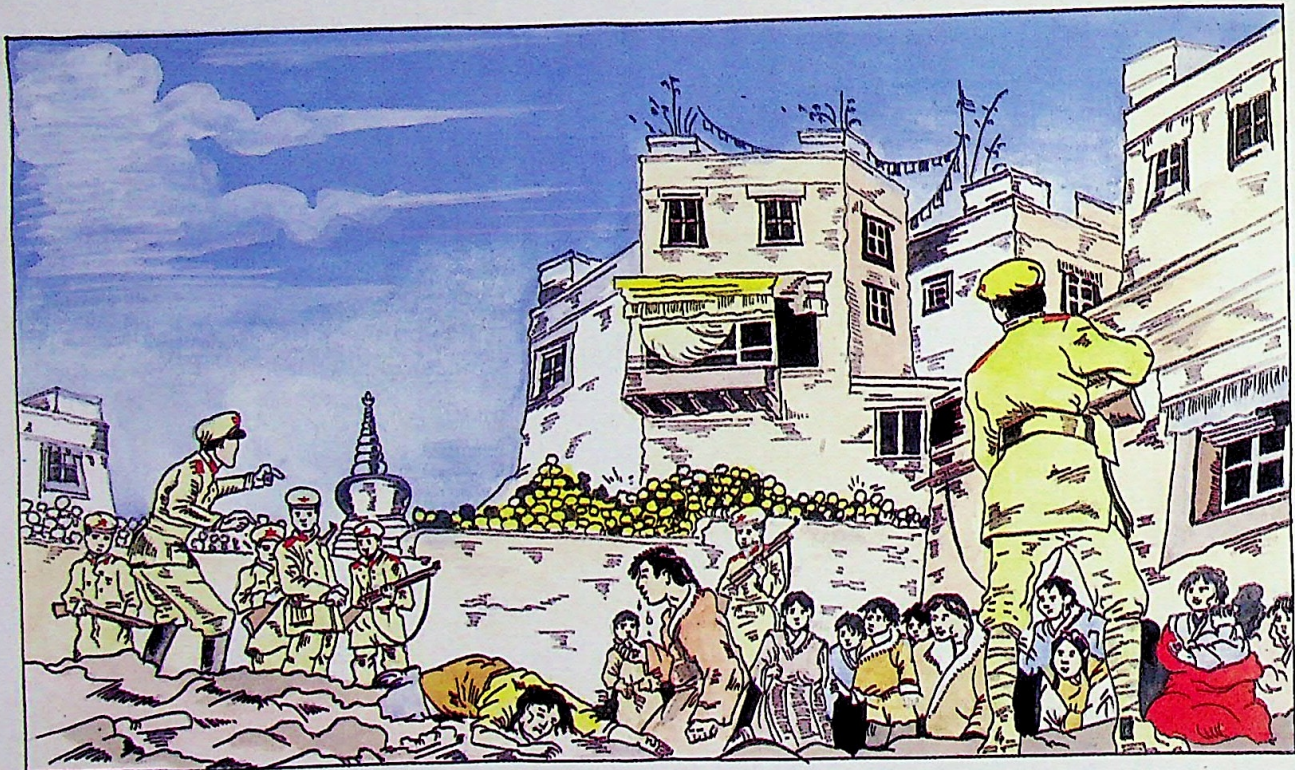
Yuru Pon "You Chinese are responsible for this critical condition. Now, Miu Turin, no one, not even your Communist China can save your life." With this he killed the Chinese general.

དེམ་ཐག་ཀྱི་དམག་ཚོས་མི་མདའ་གུང་ས་མེད་བརྒྱུ་ནས་དཔའ་ངར་ཞུས་མེད་ཀྱི་སྤྱིང་སྤྱོད་ས་ཅན་དཔའ་བོ་གཡོན་རུ་དཔོན་བསོད་ནམས་དབང་རྒྱལ་གྱི་སྤྱི་
སྤྱོད་མཁོངས་པ་རེད།

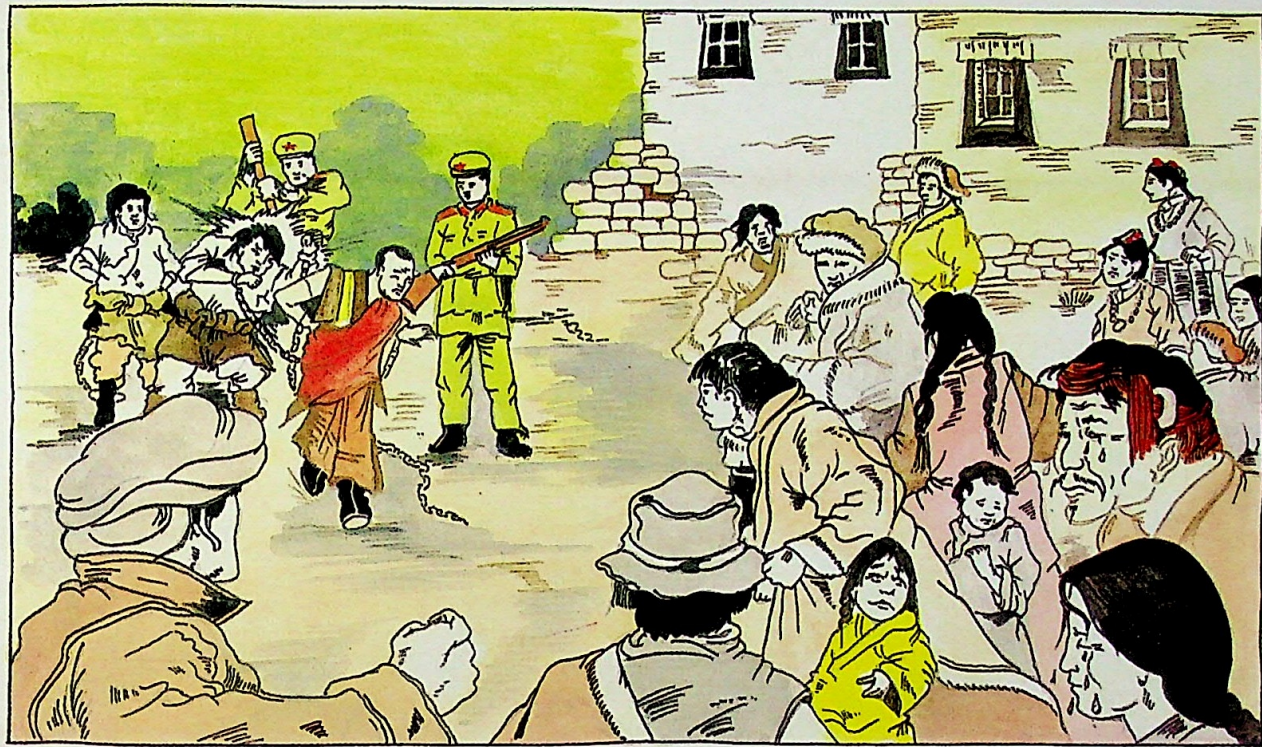
Then the Chinese guards let loose countless numbers of bullets which finally killed the brave and the valiant hero Yuru Pon Sonam Wangyal. (Yuru Pon died at the age 25.)

བྱ་དམར་ནས་གཡོན་ཏུ་དཔོན་གྱི་མུ་ཕྱང་དེ་ཉིན་གསུམ་གྱི་རིང་ཁྲོམ་གཞུང་དུ་ཆོན་ཏེ་བོད་མི་ཚོར་ཐུགས་བརྒྱལ་བ་རེད།

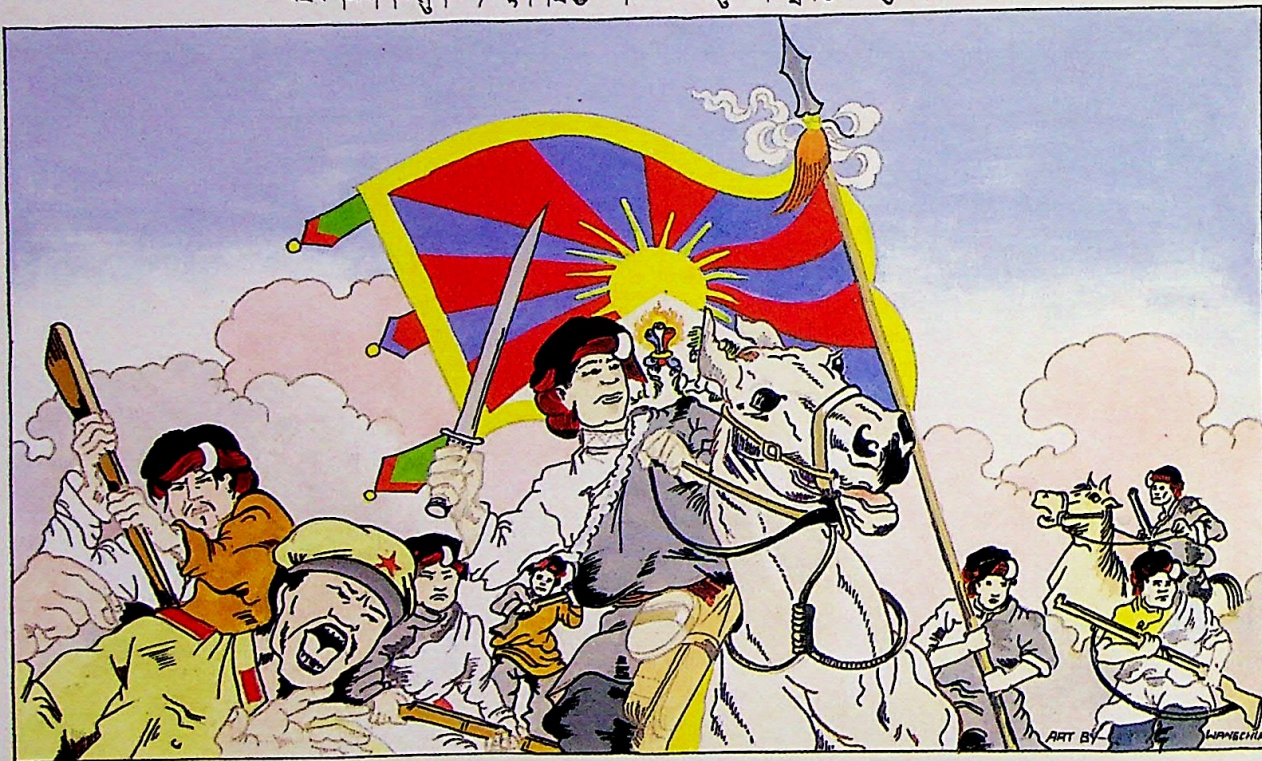
The Red Guards displays the death body of Yuru Pon for three days in the town to unleash fear and terror to the other Tibetan countrymen.

དེ་ཕྱིངས་སྐྱ་དཔོན་ཁག་ཅིག་སྐྱ་མིས་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཏེ་བཙོན་ཁང་དུ་འཁྲིད་འགྲོ་བ།

The surviving Lamas and Chieftains were arrested by the Chinese and imprisoned.

གཡོན་རུ་དཔོན་རྒྱ་གཤེགས་པའི་ཇེས་སུ་ཕྱི་ཨ་འཕྲིན་གྱི་དབུས་པའི་ཀླུ་གཅེས་དཔའ་བོ་ཚོས་སྤྲེལ་བྱི་མཐུད་གྱི་སློན་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༧ བར་དུ་
 འཇམ་དམག་ནང་ཉེ་བཞུགས་དབང་ཀླུ་མི་དམར་པོར་མདུང་ཅི་ཁ་སློད་གྱི་རང་སྤྱང་གྲོལ་ལན་སློག་པ།

Following the death of Yuru Pon, many Tibetan warriors lead by Dheu-ah-tran formed a resistance force. They waged guirella wars and defended their motherland from the Red Chinese force till 1958.

སཏྱག་བྱང་།

༡༡། གོང་དུ་བཀོད་པའི་རྒྱལ་གཅེས་དཔལ་བོ་སྐུ་གཤེགས་ལི་ཐང་གཡོན་རུ་དཔོན་བསོད་ནམས་དབང་རྒྱལ་གྱི་ཡོ་རྒྱས་ཏེ། འདི་ག་བོད་གཞུང་གློ་ས་གར་ཚོགས་པས་བོད་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཁང་དང་བོད་ལྗོངས་འཕེལ་རྒྱུ་གས་ལས་ཁུངས་ཀྱི་བཅན་ཕྱོད་བོད་མིའི་ཁྲོད་ནས་ཚོགས་ཐོབ་ཞེས་པ་གཞིར་བཞག་ལྟར་༡༩༩༡ ལོ་ནས་གཏམ་བཞེད་ཀྱི་ལམ་ནས་འབྲེལ་ཕྱོད་ཞུས་ཤིང་། ད་ལམ་སྤྱི་ཁྲབ་འགན་འཛིན་འཇམ་དབྱངས་དོན་ལགས་ནས་མ་འོངས་བོད་ཀྱི་སྔན་རྩ་ཚོས་གོ་བ་ལོན་བདེ་ཡོང་སྐད་དཔལ་བོ་གཡོན་རུ་དཔོན་གྱི་ཡོ་རྒྱས་ནི་རིས་མེད་ལམ་ནས་འབྲི་དགོས་པའི་ལས་འགན་ཉམས་ཞིབ་དང་དཔར་སྐྱུན་ལས་ཁང་ལ་གནང་དོན་ལྟར་དུས་བཀག་ནང་ལེགས་བྱུང་ཟིན་པར་དགའ་འཛོར་དང་བཅས།

ཞུ་སྤྱི་ག་བས། ༡༩༩༧ ཟླ་ཚེས་ལ།

TIBETAN INSTITUTE OF PERFORMING ARTS

P.O. McLEOD GANJ DHARAMSALA
DISTRICT KANGRA (H.P.)
176219
INDIA.

Tel : 21478 Fax : 21033